

КОЕФІЦІЕНТНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»

Ткаченко Т.П., Волинець Д.П.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

В статті розраховано основні коефіцієнти, що аналізують фінансову стійкість підприємства на прикладі ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ» за останні 4 роки. Проаналізовано зміни показників та їх співвідношення з оптимальними значеннями. Визначено слабкі та сильні сторони підприємства.

Ключові слова. Фінансова стійкість, коефіцієнти, основні засоби, капітал, ризики.

Постановка проблеми. Фінансова стійкість є поднією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. У загальному розумінні фінансовою стійкістю називають гарантовану платоспроможність підприємства, рівновагу між власними та залученими засобами, що забезпечують його стабільне функціонування та розвиток у довгостроковій перспективі. У більш вузькому розумінні фінансова стійкість може розглядатися як наявність збалансованої структури банківських ресурсів, наявність достатньої кількості капіталу та необхідних резервів банку для покриття ризиків. Зазначені проблеми знайшли своє відображення у наступних наукових роботах: «Фінансовий менеджмент» [1], «Характеристика та аналіз методик оцінювання фінансової стійкості банків України та зарубіжжя» [2], «Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства» [3], «Оцінювання фінансової стійкості банківського сектору: зарубіжний та вітчизняний досвід» [4]. Але піднята у статті тема є актуальною для конкретного банку, що функціонує в реальному банківському секторі України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу фінансової стійкості банків присвячено праці багатьох провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме: О. Барановського, В. Товка, Н. Водоп'янової, В. Коваленко, Н. Шелудько та ін. Проте проведені дослідження не можуть повністю задовольнити потреби теорії і практики щодо забезпечення фінансової стійкості банківських установ.

Мета статті. Метою статті є дослідження фінансової стійкості конкретного підприємства, а саме, ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ». Відповідно до поставленої мети, основним завданнями статті є:

- аналіз коефіцієнтів, які характеризують фінансову стійкість ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»;
- порівняння отриманих значень коефіцієнтів з оптимальними;
- виявлення сильних і слабких сторін підприємства (банку).

Методологія. Методологічною основою для написання статті стали результати фундаментальних і прикладних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених щодо проблем фінансової стійкості підприємства, базою для аналітичних розрахунків стала звітність досліджуваного підприємства за останні 4 роки (2011-2014 рр.). У дослідженні були застосовані методи теоретичного дослідження, а саме, аналізу і порівняння (при розрахунку основних коефіцієнтів фінансової стійкості та їх порівняння з оптимальними значеннями) та узагальнення (при дослідженні поглядів науковців).

Виклад основного матеріалу. Для оцінки фінансової стійкості підприємства існує система показників (табл. 1, 2).

Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості банку ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» показав, що станом на 2014 рік, декілька коефіцієнтів знаходяться в межах оптимальних значень, такі як коефіцієнт захищеності власного капіталу (1,04), коефіцієнт залежності від засновників (0,51) але більшість з них не досягає їх, а саме коефіцієнт надійності (0,21), коефіцієнт фінансового важеля (4,84), коефіцієнт мінімального статутного фонду (0,067), коефіцієнт мультиплікатора капіталу (7,60), коефіцієнт участі капіталу у формуванні ділових активів банку (0,13).

Коефіцієнт надійності відображається в співвідношенні власного капіталу підприємства до обсягу залучених коштів та свідчить про залежність банку від залучення коштів. Показники ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ» за останні 4 роки знаходяться поза межами оптимального значення показника, що свідчить про значну залежність банку від залучених коштів. Протягом 2011-2013 років спостерігалася тенденція зростання такої залежності, проте в 2014 році ситуація змінилася на протилежну, адже коефіцієнт знизився до 0,21, хоча у попередньому році його значення становило 0,27.

Коефіцієнт фінансового важеля показує співвідношення зобов'язань банку до обсягів його капіталу. Даний показник відображає здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку. Оптимальні значення обраного показника лежать в межах 10-12. У ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ» отриманні значення не знаходяться в межах оптимально значення, це говорить про те, що банк не ефективно використовує позикові засоби.

Коефіцієнт залежності від засновників розраховується як співвідношення статутного капіталу до балансового капіталу (капіталу бруто) та характеризує залежність банків від засновників. За даним показником ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ» в 2011 році мав залежність від його засновників, що складає 0,46 при оптимальних значеннях 0,15-0,5, проте протягом наступних років ця залежність була підвищена до показника 0,51 у 2014 році.

Коефіцієнт мінімального статутного фонду пов'язаний з коефіцієнтом залежності від засновників. Проте не слід нехтувати даним показником, оскільки чим більше розмір статутного капіталу банку, тим більш фінансово стійкішим він вважається. За досліджуваний період коефіцієнт знаходився в межах оптимальних значень, проте в 2014 році зріс до 0,067.

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу визначається як співвідношення активів до статутного капіталу. Показує ступінь покриття активів акціонерним капіталом. Зростання даного показника свідчить про зниження стабільності банку, але збільшення даного показника свідчить про більшу прибутковість акціонерного капіталу, що є вигідним для акціонерів, оскільки вони зацікавлені в отри-

манні дивідендів. За період 2011-2014 років коефіцієнт не знаходився в межах оптимального значення, показник є меншим за норму, а це свідчить про зниження прибутковості акціонерного капіталу.

Коефіцієнт участі капіталу у формуванні ділових активів банку (достатність капіталу) характеризує достатність сформованого власного капіталу в активізації та покритті різних ризиків. Нормативне значення даного показника 0,08-0,1, що свідчить про здатність банку покривати фінансові ризики. Проте за період, що досліджувався визначено, що даний показник перевищує оптимальні значення, що свідчить про нездатність банку покривати свої фінансові ризики та отримувати прибуток.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу визначається як співвідношення капіталізованих активів до власного капіталу та визначає, яка частка капіталу розміщена в нерухомості, обладнанні і нематеріальних активах. У даному випадку по-

казники знаходяться в межах оптимальних значень протягом всього періоду, що досліджувався, оскільки банк сам може вирішувати, яку частку капіталу слід розміщувати в нерухомості та нематеріальних активах.

Таким чином, проаналізувавши фінансову стійкість ПАТ «РАЙФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ» за допомогою коефіцієнтів які зазначені в таблиці 1. ми визначили, що сильними сторонами досліджуваного підприємства є:

- Захищеність власного капіталу від інфляцій;
- Кількість статутного капіталу в сукупному, як видно з коефіцієнта залежності від засновників.

Відповідно до коефіцієнтного аналізу слабкими сторонами є:

- Фінансова нестійкість банку;
- Недостатність власного капіталу на покриття ризиків;
- Значна залежність банку від залучених коштів.

Таблиця 1

Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості ПАТ «РАЙФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»

Показник (оптимальне значення)	Формула	2011	2012	2013	2014
Коефіцієнт надійності (0,08-0,1)	$K_n = K_{вн} / Z_{кн}$	0,21	0,24	0,27	0,21
Коефіцієнт фінансового важеля (10-12)	$K_{фв} = Z_{кн} / K_{вн}$	4,7	4,22	3,74	4,84
Коефіцієнт залежності від засновників (0,15-0,5)	$K_{зсф} = K_a / K_{вн}$	0,46	0,47	0,41	0,51
Коефіцієнт мінімального статутного фонду (0,04-0,05)	$K_{мсф} = K_a / A_d$	0,067	0,073	0,069	0,067
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу (12-15)	$K_{мк} = A_d / K_{вн}$	6,93	6,49	6,01	7,60
Коефіцієнт участі капіталу у формуванні ділових активів банку (достатність капіталу) (0,08-0,1)	$K_{ум} = K_{вн} / A_d = 1 / K_{мк}$	0,14	0,15	0,17	0,13
Коефіцієнт захищеності власного капіталу (0,3-1)	$K_{зк} = A_k / K_{вн}$	0,93	0,96	0,84	1,04

Таблиця 2

Вихідні дані для розрахунку коефіцієнтів фінансової стійкості, які зазначені в Таблиці 1.

№	Назва показників	Умовні позначення	Станом на 1.01.			
			2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Вихідні дані, тис. грн						
1	Власний капітал	$K_{вн}$	6 471 862	6 329 654	7 236 738	5 879 309
2	Засновницький (акціонерний) капітал	A_k	6 036 081	6 080 651	6 085 123	6 089 012
3	Залучені кошти	$Z_{кн}$	30 436 714	26 701 406	27 046 847	28 447 665
4	Активи доходні	A_d	44 875 547	41 104 035	43 460 101	44 675 795
5	Сплачений капітал	K_a	3 002 366	3 002 746	3 002 755	3 002 755

$K_{вн}$ – власний капітал, показує частку майна підприємства, яка фінансується за рахунок коштів власників і власних засобів підприємства.

$Z_{кн}$ – залучений капітал, кошти, які залучаються для фінансування, розвитку підприємства на поворотній основі. Основними видами залученого капіталу: банківський кредит, фінансовий лізинг, емісія облігацій тощо.

K_a – основні засоби, це матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг (оренду) іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше ніж рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

A_d – активні доходи, це загальна сума грошових коштів, що надходять до банку в результаті здійснення активних операцій та надання інших банківських послуг. Доходи банку мають бути достатніми не тільки для покриття операційних витрат, а й для нарощення власного капіталу та виплати доходу акціонерам, що в кінцевому підсумку підвищує авторитет банку та поліпшує його конкурентну позицію на ринку.

$K_{мк}$ – коефіцієнт мультиплікатора капіталу, це показник максимальної здатності банку залучати депозити і видавати кредити чи розширювати ланку «депозит – позичка» в розрахунку на одну грошову одиницю свого капіталу, тобто мультиплікатор – це важіль управління банком структурою власного і залученого капіталу, за допомогою якого він повинен забезпечити потрібну структуру капіталу (співвідношення власного і залученого капіталу), тобто бажану збалансованість між капітальною базою (власним капіталом) і її можливостями залучення додаткових фінансових ресурсів. Іншими словами, це здатність капіталу банку залучати в оборот додаткові гроші, не порушуючи стійкості і доходності роботи банку.

A_k – засновницький (акціонерний) капітал, формується із коштів, отриманих від випуску та реалізації акцій та облігацій і резервного капіталу, сформованого внаслідок відрахувань від прибутку та їх інвестування у виробництво. Він може збільшуватись і завдяки подальшому випуску акцій та облігацій. З прибутку власники акцій щорічно одержують дивіденди, але лише після сплати податків державі, зарплат і премій менеджерам, поповнення резервного фонду тощо. Резервний капітал також інколи використовують для виплати дивідендів у період погіршення економічної кон'юнктури.

Тому для зміцнення позицій даного банку рекомендується звернути увагу на фінансову стійкість банку. Для зміцнення фінансової стійкості комерційного банку істотне значення має зростання його доходів, насамперед прибутку як джерела збільшення власного капіталу.

Валовий операційний дохід комерційних банків залежить від норми прибутку по активних операціях, розміру плати, що береться за надані послуги, величини й структури активів. Кожен з цих факторів вимагає застосування специфічних прийомів дослідження.

Для забезпечення зростання доходності комерційного банку та підвищення його фінансової стійкості важливе значення має кількісний та якісний аналіз кожного джерела доходів з метою встановлення вигідних для банку напрямів здійснення операцій.

Збільшенню доходності комерційних банків, крім підвищення прибутку від здійснюваних операцій та послуг, що надаються, сприяє й скорочення витрат

на їх обслуговування. Це вимагає проведення по-стійного аналізу витратності банківських операцій та послуг і визначення можливостей їх зменшення, що позитивно впливає на фінансову стійкість банку.

Висновки. Науковою новизною даної статті є розробка практичних рекомендацій для поліпшення фінансової стійкості ПАТ «РАЙФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ», які полягають у збільшенні доходності банку, залученні капіталу та скороченні витрат.

Отже, фінансову стійкість ПАТ «РАЙФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ» можна оцінити як незадовільну, адже значна кількість важливих показників, таких як: коефіцієнт надійності (0,21), коефіцієнт мінімального статутного фонду (0,067), коефіцієнт участі капіталу у формуванні ділових активів банку (достатність капіталу) (0,13), не знаходяться в межах оптимальних значень, та значно перевищують допустимі значення, що свідчить про залежність банку від залучених коштів, засновників та неспроможність покривати свої фінансові ризики.

Список літератури:

1. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент / Г. Г. Кірейцев / Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с.
2. Стефанишина А. Характеристика та аналіз методик оцінювання фінансової стійкості банків України та зарубіжжя / А. Стефанишина. – Вісник НБУ. – К., 2010. – № 11.
3. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посібник. – К: Вища школа, 2003. – 278 с.
4. Жежерун Ю. В. Оцінювання фінансової стійкості банківського сектору: зарубіжний та вітчизняний досвід / Ю. В. Жежерун // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки: вип. 6. Ч. 4. – 2014. – С. 217–221.
5. Офіційний сайт ПАТ «РАЙФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.aval.ua/about/bank_reports/

Ткаченко Т.П., Вольнец Д.П.

Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт».

КОЭФФИЦИЕНТНЫЙ АНАЛИЗ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ПРИМЕРЕ ОАО « РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»

Аннотация

В статье рассчитаны основные коэффициенты, которые анализируют финансовую устойчивость предприятия на примере ОАО «Райффайзен Банк Аваль» за последние 4 года. Проанализированы изменения показателей и их соотношение с оптимальными значениями. Определены сильные и слабые стороны предприятия.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, коэффициенты, основные средства, капитал, риски.

Tkachenko T.P., Volinec D.P.

National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute».

RATIO ANALYSIS OF ENTERPRISE FINANCIAL STABILITY THE EXAMPLE PC «RAIFFEISEN BANK AVAL»

Summary

The main factors that analyze financial stability on example PC «Raiffeisen Bank Aval» for the past 4 years. Analyzed changes in indicators and their correlation with the optimal values. Defined strengths and weaknesses of the company.

Keywords: financial stability, rates, fixed assets, capital risks.